

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

LXXXIII. Bona fides non patitur, ut semel exactum iterum exigatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

1. **C**ontra Jus mercatur, qui aliquid emit contra legis vel canonis prohibitionem, vg. Ecclesiam vel beneficium Ecclesiasticum, *e. Non satis 8. & c. Cum in Ecclesia 9. de Simonia: à pupillo sine autoritate tutoris, l. Pro emptore 2. §. 15. ff. Pro emptore, vel à Prælato, Ecclesia vel Monasterii rem immobilem sine iusta causa vel Jure præscripta solennitate vendente, emendò, c. 1. c. Tua nuper 8. de his, que à Prælat. & c. 1. de Reb. Eccles. alien. in 6. Unde.*

2. Regula propozita sensus est, *Is, qui contra publicam & notoriam legem vel canonis prohibitionem aliquid emit, id dolo & cum peccato facere præsumitur: ut idcirco pro rei sic emptæ possessore male fidei verè, si prohibitionem scivit: si verò id ignoravit, præsumpta habeatur, juxta rescriptum Impetiale, Mala fidei possessorem namque esse nullus ambigit eum, qui contra legum interdita mercatur, l. Quæmadmodum 7. in fine, C. de Agricol. & censit. Ratio est; quia ex una, actiones suas ad Juris, hoc est, legum canonumque & statutorum normam conformare quilibet tenetur arg. c. 1. de Constitut. & l. Leges 3. C. de LL. quicunque enim potestati subiectus est, subditus est legi, quam ea potestas promulgat, S. Thomas 1. 2. q. 96. art. 5. & Ipeculator Tit. de Constitut. n. 5. Ex altera verò parte id, quod ex Juris præscripto quis tenetur, scire, & intelligere quilibet præsumitur, l. Leges 9. C. de LL. can. fin. in fine. dist. 3. & c. fin. §. Si quis, de Clandest. de spons. adeò; ut scire, & scire debere, facileque investigando vel peritiores interrogando posse, paria reputentur, l. Regula 9. §. 3. ff. & l. Constitutiones 12. C. de J. & F. J. & c. qui nescit, quod scire debuit ac potuit, in culpa non mirus sit, quam is, qui scit, quod facere debet & non facit, juxta illud Apostoli, *Si quis ignorat,**

ignorabitur, Corinth. cap. 14. V. 38. §. Si quis cit. & l. Julianus 19. ff. ad S. C. Maced. Unde, qui contra Juris prohibitionem emit ac mercatur, rem emptam possidet malâ fide verâ, si illam esse alienam scivit: præsumptâ, si ignoravit.

Neque Regula obstat; quòd bona fides semper præsumatur, si mala non probetur, l. Merito 51. ff. Pro socio & l. Dolum 6. C. de Dolo; quia malam sufficienter probat delictum mercantis contra Juris prohibitionem; cum talis circa id, quod agit, læsam habeat conscientiam, in qua malam fidem consistit, ad Reg. Mala 2. pr. in 6. & L. 2. tit. 24. n. 26. est dictum.

Neque secundo; quod Monasterium donationis titulò ab Episcopo summam promissâ majorem accipiens, ne excessum cogatur restituere, tueri se valeat præscriptione, c. Apostolica 9. de Donat. cum; quia ex communi DD. sententia præscriptione Monasterium eò solum casu defenditur, quò donationem Juri consentaneam credidit non errore Juris, sed Facti duntaxat; quòd fructus Episcopales multò, quàm erant, ampliores existimârit, Glossa in c. cit. V. Præscriptione, & Pirrhing ad Lib. 3. tit. 24. n. 23. in fine: tum verò; quia, malam fidem ex Juris ignorantia præsumptam quadragenariæ præscriptioni non officere, ex veriori aliorum sensu dictum est Lib. 2. tit. 26. n. 47.

REGULA LXXXIII.

Bona Fides non patitur, ut semel exactum iterum exigatur.

SUMMARIUM.

1. Sensus & ratio Regule.
2. Idem bis exigi etiam à diversis nequit.
3. Contrarium suadentes Juris textus
4. Quod

4. Quod tamen neque ex Ecclesiastico,
5. Neque ex Civili Jure deprompti a-
vincunt.

1. **E** Adem prodita est Jure Civili, cu-
jus Regula 57. Caius ICT.^{us} ait,
Bona fides non paritur, ut idem
ibi exigatur.

Sensus est, Si quis debitum semel
exegit, & solutionem justam impetravit,
eius solutionem aliam ab eodem rei debi-
tore, aut etiam à fidejussore petere, bonâ
fide & sine peccato non potest. Si, in-
quam, solutionem justam impetravit; quia
à debitore, semel frustra pulsato, solutio-
nem iteratò peti, bona fides finit, & lex
adeò non improbat; ut bona nomina mala
evadere existimet, si pro solutione debi-
tores non interpellentur, Barbofa *U. sup. reg.*
di. 377.

Ratio perspicua solidâque est; quia
semel factâ exactione ejus, quod debetur,
& justâ solutione secutâ, sublata est om-
nis obligatio, *pr. Instit. Quibus mod. toll.*
oblig. ut adeò dolo non vacet, qui semel
exactum & solutum sciens denuo exigit;
cum exigat id, quod acceptum restituere
eum oportet, contra *Reg. Dolo 59.* supra
explicatam: partim verò; quia Jure na-
turæ æquum est, neminem cum alterius
detrimento & injura fieri locupletio-
rem, *l. Jure 205. ff. hic:* quod sit iteratâ ejus-
dem debiti exactione & solutionis rece-
ptione.

2. Harum rationum ea vis est; ut idem
bis exigi non solum à debitore eodem,
sed ab alio quoque primò solventis cor-
reo aut fidejussore bonâ fide & illâscen-
scientiâ non possit; cum enim correo
utriusque una eademque sit obliga-
tio, una eademque summa debita ab ut-
roque est: ut, ejus solutionem exhiben-
te altero, eorum alter quoque liberetur,
l. In duobus 3. §. 1. ff. de Duobus reis. Simi-
li modo, si plenam solutionem debitor

exhibuerit, fidejussor immunis est perin-
de, ut, illam exhibente fidejussore, per eum
debitor liberatur, *l. Fin. §. 1. C. de Usur.*
rei judic.

Sicut autem hæc contra, sic pro i-
terata ejusdem debiti exactione & solu-
tionis receptione facit Primò *c. fin. §.*
Per hoc, de Panis in 6. §. 1. C. de Summa
Trinit. quorum textuum priori alicujus
S. R. E. Cardinalis interfectores: poste-
riori Hæretici Divinâ, hoc est, ut in *l.*
cir. Interpp. notant, Ecclesiasticâ ultio-
ne jam puniti ad supplicia trahi possunt
à potestate Seculari. Secundò; quòd pro
unius, ejusdemque anni Visitatione ejus
nomine debitarum procurationum exa-
ctio iterata Episcopo permittatur, *c. Cum*
Venerabilia 21. de Censibus. Tertio; quòd
legatum, templi Sacerdoti & libertis pro
feriarum novendialium uno die relictum,
sæpius exigi valeat, *l. Annua 20. §. 1. ff.*
de Annuis legat. Quarto; quia is, qui rei æ-
stimationem contecutus est ab eo, qui do-
lò possidere desierat, rem ipsam à possessore
vindicare non prohibetur, *l. Stycum*
95. §. 9. ff. de Solut. Quintò; quia ex una
eademque injuria v. g. filiæ illata injuria-
rum actio tribus, filiæ, marito, patri da-
tur, *l. 1. §. fin. ff. C. §. Petitur 2. Instit.*
de Injuriis.

Sed leve patrocinium est, quod hæc
Juris definitiones ejusdem debiti iteratæ
exactioni præstant. Prima; quia esto, de-
linquens, Canonica duntaxat & præsertim
Medicinali solum pœnâ affectus, ad lega-
les trahi valeat, quando criminis atrocitas
graviorem, quàm Ecclesiastici judices in-
fligere valent ac solent, pœnam exposcit,
æquitatis tamen ratio non permittit; ut
secundùm Canones ac leges ordinatâ vel
delicto commensuratâ, ac proinde con-
dignè punitus in Ecclesiastico, in Secula-
ri foro iterum coërceatur, per deducta,
Lib. 2. tit. 2. n. 141,

U u u

Secundæ

Secunda; quia Episcopus Ecclesias præsertim Regulares uno eodémque anno bis aut sæpius visitare potest, *can. Non semel. 18. q. 2. Sc. Mandamus 6.* junctâ Gloſſa *V. Sæpius, de Offic. Archiepiscop. &c.* cum id præstat, jure exigit iteratâ Visitationi respondentes iteratas procuraciones, Panormit. *in c. Venerabilis cit. n. 6.*

Tertia; quia, cum Ecclesiis aut alteri causâ Fidei relictum legatum in earum favorem interpretetur, §. 1. *cit. templi Sacerdoti & Ecclesiæ, piæ causâ alteri relictum in dubio, an ex testatoris voluntate semel tantum, vel annuatim debeat, singulis potius, quàm uno anno præstandum censemus; ut, si singulis annis exigatur, ac præsteret semel, idem debitum bis non exigatur.*

Quarta; quia, cum res possideri dolo desit, is qui possidere sic desit, æstimationem præstando solvit debitum poenale descendens ex delicto: quod, cum à debito ipsius rei, orto ex istius dominio vel quasi, diversum sit, post æstimationem à dolo possidere desinente acceptam ipsam quoque rem à possessore vindicandò ejusdem debiti iterata exactio non fit, contra *Regulam* præsentem.

Quinta; quia, licet injuriam unus idémque & unò eodémque factò ac tempore irroget, tres tamen personæ eâ sunt læsæ perinde ferè, ut, si actibus diversis diversòq; tempore injuriam passæ essent; ut proinde sibi irrogatâ reſarcitionem petentibus singulis, non super eodem, sed super diversis debitis ex eodem facto ortis, reſarcitionis exactio iteretur.

REGULA LXXXIV.

Cum quid unâ viâ prohibetur alicui, ad id aliâ non debet admitti.

SUMMARIUM.

1. *Prohibita quadam sunt ratione sui, alia ratione viâ.*
2. *Sensus Regule declaratur exemplis.*
3. *Et ratione firmatur.*
4. *Unâ prohibita ratione solius viâ.*
5. *Vel, si ista prohibitionem tollat.*
6. *Vel in consequentiam aliâ admittuntur.*

Prohibitorum sive illicitorum sortes sive genera duo sunt; quædam enim prohibentur simpliciter aut principaliter ratione sui, *vg.* homicidium, perjurium, furtum, adulterium &c. ut prohibitio principaliter non viam & modum, sed rem ipsam sive actum spectet: alia quoad viam seu modum, sicut beneficium Ecclesiasticum concessione laici, vel pecuniâ aliâve re temporalis comparari: Prælaturæ per viam electionis obtineri ab eo, qui natalium, aut ætatis defectu, aliòve Canonico impedimento laborat: res Ecclesiæ immobilis & pretiosa à Prælato liberè, hoc est, sine solennitate alienari, ut prohibitio principaliter viam modumve, non ipsam rem *vg.* beneficii vel prælaturæ aſſecutionem reive alienationem, sed viam seu modum aſſecutionis vel alienandi afficiat, *Vivianus bñ.*

Præſens Regula procedit de genere priori; ut sensum faciat, *Is, cui aliquid simpliciter ac principaliter ratione sui illicitum & prohibitum est viâ seu modò unò, ad id viâ seu modò aliò admittendus non est: nisi viâ seu modò illò prohibitio tollatur;* sic enim electus ad Prælaturam, ante obtentam confirmationem, Ecclesiæ rerum administrationi se ingerere prohibitus *c. Nōsti 9. Sc. Qualiter 17. de Elect. eadem dem administrare nequit titulo Oeconomi vel Procuratoris, c. Avaritia 1. eadem Rubric. in 6. &c.* clericus, ne duo beneficia Ecclesiastica in titulum possideat, prohibitus, *c.*